

УДК 332.146

Фінансовий потенціал вітчизняних плодоовочевих переробних підприємств в умовах євроінтеграції

Міронова Ю.В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту
Вінницького національного технічного університету

Слободянюк О.Е.

студент факультету менеджменту та інформаційної безпеки
Вінницького національного технічного університету

Сучасний стан, в якому знаходиться вітчизняний плодоовочевий переробний сектор економіки України, та необхідність його євроінтеграції вимагають наявності у підприємств високого та конкурентоспроможного рівня фінансового потенціалу. Саме це і зумовило вибір теми статті. Метою статті є дослідження сутності фінансового потенціалу вітчизняних плодоовочевих переробних підприємств в умовах євроінтеграції. У статті відображено теоретичні основи сутності фінансового потенціалу вітчизняних плодоовочевих переробних підприємств в умовах євроінтеграції. Проаналізовано та систематизовано наукові підходи до визначення поняття «фінансовий потенціал підприємства» та методів його оцінки. Досліджено практичні та методичні аспекти оцінки фінансового потенціалу переробного підприємства й умов його формування. Проведена оцінка фінансового потенціалу за показниками на прикладі ТОВ «Вінницький консервний завод». Основні положення, які вносяться на розгляд у цій статті, полягають у розробленні теоретичних обґрунтувань та практичних рекомендацій з оцінки та удосконалення фінансового потенціалу ТОВ «Вінницький консервний завод». Практичне значення одержаних результатів полягає у використанні теоретичних висновків та практичних рекомендацій щодо удосконалення фінансового потенціалу вітчизняних плодоовочевих переробних підприємств в умовах євроінтеграції.

Ключові слова: фінансовий потенціал, фінансові ресурси підприємства, формування фінансового потенціалу, методика оцінки фінансового потенціалу, фінансовий потенціал переробних підприємств.

Міронова Ю.В., Слободянюк А.Е. ФИНАНСОВЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ПЛОДООВОЩНЫХ ПЕРЕРАБАТЫВАЮЩИХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ЕВРОИНТЕГРАЦИИ

Современное состояние, в котором находится отечественный плодоовощной перерабатывающий сектор экономики Украины, и необходимость его евроинтеграции требуют наличия у предприятий высокого и конкурентоспособного уровня финансового потенциала. Именно это и обусловило выбор темы статьи. Целью статьи является исследование сущности финансового потенциала отечественных плодоовощных перерабатывающих предприятий в условиях евроинтеграции. В статье отражены теоретические основы сущности финансового потенциала отечественных плодоовощных перерабатывающих предприятий в условиях евроинтеграции. Проанализированы и систематизированы научные подходы к определению понятия «финансовый потенциал предприятия, и методам его оценки. Исследованы практические и методические аспекты оценки финансового потенциала перерабатывающего предприятия и условий его формирования. Проведена оценка финансового потенциала по показателям на примере ООО «Винницкий консервный завод». Основные положения, выносимые на рассмотрение в этой статье, заключаются в разработке теоретических обоснований и практических рекомендаций по оценке и совершенствованию финансового потенциала ООО «Винницкий консервный завод». Практическое значение полученных результатов заключается в использовании теоретических выводов и практических рекомендаций по совершенствованию финансового потенциала отечественных плодоовощных перерабатывающих предприятий в условиях евроинтеграции.

Ключевые слова: финансовый потенциал, финансовые ресурсы предприятия, формирование финансового потенциала, методика оценки финансового потенциала, финансовый потенциал перерабатывающих предприятий.

Mironova Yu.V., Slobodianiuk O.E. FINANCIAL POTENTIAL OF NATIONAL FRUIT AND VEGETATIVE PROCESSING ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF EUROINTEGRATION

The current state, in which the domestic fruit and vegetable processing sector of the Ukrainian economy is located and the need for its eurointegration, require the enterprises to have a high and competitive level of financial potential. This is what determined the choice of the topic of work. The aim of the work is to study the essence of the financial potential of domestic fruit and vegetable processing enterprises under the conditions of European integration. The article reflects the theoretical foundations of the essence of the financial potential of domestic fruit

and vegetable processing enterprises under the conditions of European integration. The scientific approaches to the definition of the concept of "financial potential" of the enterprise and methods of its evaluation are analyzed and systematized. Practical and methodical aspects of the assessment of the financial potential of the processing enterprise and the conditions for its formation are explored. An assessment of the financial potential by indicators was made using the example of LLC Vinnitsa Cannery. The main provisions to be considered in this article are the development of theoretical justifications and practical recommendations for evaluating and improving the financial potential of LLC Vinnitsa Canning Plant. The practical significance of the results obtained is to use theoretical conclusions and practical recommendations for improving the financial potential of domestic fruit and vegetable processing enterprises in conditions of European integration.

Keywords: financial potential, financial resources of the enterprise, formation of financial potential, methodology for assessing financial potential, financial potential of processing enterprises.

Постановка проблеми. На сучасному етапі функціонування плодоовочевого переробного сектору економіки України за умов євроінтеграції важливого значення набувають питання забезпечення високого та конкурентоспроможного рівня фінансового потенціалу підприємств.

Становлення ринкової економіки, поява фінансових та продовольчих ринків для переробної промисловості України зумовлюють необхідність проведення такого важливого напрямку роботи, як дослідження особливостей фінансового потенціалу (ФП) переробних підприємств.

Фінансовий потенціал підприємства складається із власних, залучених і запозичених ресурсів. Ефективне і раціональне їх використання дає змогу говорити про фінансову стійкість підприємства та появу експортних можливостей виходу на світові ринки. Тому виникає проблема пошуку таких методів і технологій оцінки фінансового потенціалу підприємства, які дадуть змогу виявити потенційні можливості й резерви, виробити ефективні стратегії розвитку та встановити ознаки, які свідчать про наявність відхилень і недоліків у діяльності суб'єктів господарювання переробної галузі

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні методи дослідження фінансового потенціалу підприємств розглянуто у працях таких вітчизняних учених, як О.В. Белінська [1], А.Є. Громова [4], І. В. Саух [9], Н. Є. Юрик [11] та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте, незважаючи на значне коло практичних, методичних, теоретичних досліджень із цієї проблематики, аналіз літератури з цієї теми виявив відсутність єдиного трактування сутності фінансового потенціалу та єдиного підходу до проведення його оцінки, залишаючи дискусійні моменти для подальшого дослідження. Тому існує необхідність глибоких наукових досліджень із приводу уточнення сутності фінансового потенціалу як економічної категорії, пошуку

нових методів його оцінки, технологій вияву фінансових резервів підприємств, що зумовлює актуальність обраної теми.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження фінансового потенціалу вітчизняних плодоовочевих переробних підприємств в умовах євроінтеграції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основною проблемою розвитку переробних підприємств в умовах євроінтеграції є повільне оновлення технічної бази за високого ступеня зносу основних виробничих фондів. У таких умовах фінансово-інвестиційні можливості підприємства визначають перспективи його інноваційного розвитку та можливості забезпечення і підтримки необхідного рівня конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках.

У сучасних умовах євроінтеграції, для підтримки рівня конкурентоспроможності плодоовочевих переробних підприємств необхідно застосовувати такі фінансово-економічні механізми, які би сприяли забезпеченню їх економічної стабільності. Одним із таких інструментів може бути фінансовий потенціал підприємства, тобто відносини, що виникають на підприємстві з приводу досягнення максимально можливого фінансового результату за умови:

- наявності власного капіталу, достатнього для виконання умов ліквідності та фінансової стійкості;
- можливості залучення капіталу в обсязі, необхідному для реалізації ефективних інвестиційних проектів;
- рентабельності вкладеного капіталу;
- наявності ефективної системи керування фінансами;
- забезпечення прозорості поточного та майбутнього фінансового стану [1].

У науці присутнє досить широке коло тверджень про фінансовий потенціал підприємств. Проте у цій статті наведено визначення лише трьох авторів, які дають не просто формальне визначення, а змістовне бачення економічної

категорії. Так, П.А. Фомін і М.К. Старовойтов дають таке визначення: «Фінансовий потенціал підприємства – це відносини, що виникають на підприємстві з приводу досягнення максимально можливого фінансового результату» [5, с. 81].

Також виділяють широке поняття фінансового потенціалу, що відображає усю сукупність економічних активів, які мають вартісну основу і здатні виступати джерелом фінансових засобів у результаті їх реалізації, застави, оренди тощо [1, с. 267].

Більш повну характеристику фінансового потенціалу можна знайти у О. Белова. Він вказує, що фінансовий потенціал – це сукупність фінансових спроможностей та можливостей, які має в своєму розпорядженні підприємство. При цьому він конкретизує: спроможності – це всі його фінансові ресурси, а можливості – це, по-перше, механізм, який забезпечує їх використання для досягнення певної мети, по-друге, це ті напрями, «двері», які відкриті для підприємства із цим потенціалом [2, с. 24–29].

На нашу думку, фінансовий потенціал являє собою сукупність фінансових ресурсів, за допомогою ефективного та раціонального використання яких підприємство здатне отримати прибуток та досягти поставленої мети своєї діяльності, а також отримати максимально можливий фінансовий результат за рахунок використання наявних власних ресурсів і залучення додаткових коштів на найбільш вигідних для підприємства умовах.

Серед наукових підходів до формування фінансового потенціалу сьогодні виділяють системний, функціональний, комплексний, інтеграційний, динамічний, ситуаційний та структурний підходи (табл. 1.1).

З огляду на те, що фінансовий потенціал має розглядатися як категорія як поточного періоду, так і майбутнього, складниками фінансового потенціалу підприємства є елементи, представлені на рисунку 1.1.

Основними принципами, які слід покласти в основу формування фінансового потенціалу вітчизняних плодоовочевих переробних підприємств, є такі [10, с. 141]:

- кожний виділений елемент фінансового потенціалу повинен узгоджуватись із загальними цілями функціонування підприємства і не суперечити їм;

- фінансовий потенціал повинен органічно взаємодіяти з іншими сформованими потенціалами підприємства (виробничим, управлінським, маркетинговим, інноваційним тощо);

- формування фінансового потенціалу повинно відбуватися одночасно з процесами створення інших складників потенціалу підприємства;

- поєднання та функціонування окремих елементів фінансового потенціалу повинно враховувати принцип розвитку підприємства, тобто синергетичний ефект, одержаний за поєднання елементів фінансового потенціалу, який повинен бути позитивним;

- фінансовий потенціал повинен бути похідним від виробничого потенціалу;

- система фінансового потенціалу повинна бути відкритою для можливості додавання нових елементів фінансового потенціалу, які не повинні знижувати синергетичний ефект від фінансового потенціалу загалом.

Оцінювання фінансового потенціалу плодоовочевих переробних підприємств має ґрунтуватися на аналізованні показників його ділової активності, рентабельності, ліквідності, фінансової стійкості, майнового стану та платоспро-

Таблиця 1.1

Наукові підходи до формування потенціалу підприємств

№ п/п	Наукові підходи до формування потенціалу підприємства	Прибічники підходу
1	Системний підхід, маркетинговий, функціональний, відтворювальний, інноваційний, нормативний, комплексний, інтеграційний, динамічний, оптимізаційний, адміністративний, поведінковий, ситуаційний, структурний	Краснокутська Н.С. [5]
2	Блочно-модульна структуризація, функціональна структуризація	Вольська В.В. [3]
3	Елементний (факторний) підхід, який характеризує фактори, що формують потенціал, такі як система управління, фінанси, персонал, стиль керівництва, маркетинг, товар, виробництво, збут, постачання, ексклюзивні можливості, загальна ефективність	Белінська В.М. [1]
4	Ресурсний: властивості наявних ресурсів підприємства виконувати певні завдання	Олексюк О.І. [6]
5	Кадровий: компетенції керівників та персоналу	Репіна І.М. [7]

можності тощо. Використання вищенаведених показників оцінювання дає змогу розподілити підприємства за рівнем якості управління фінансовим потенціалом (табл. 1.2).

Оцінювання фінансового потенціалу підприємства (ФПП) здійснювалося на прикладі ТОВ «Вінницький консервний завод» (м. Вінниця, вулиця Дубовецька, 33), оскільки це підприємство є типовим представником плодоовочевого переробного сектору економіки країни.

Для визначення рівня ФПП було проведено експрес-аналіз основних показників, що характеризують ліквідність, платоспроможність і фінансову стійкість підприємства,

а також визначено порогові значення показників з метою віднесення їх до того чи іншого рівня ФПП (табл. 1.3).

Керуючись розрахунками відповідних фінансових показників, було зроблено аналіз деяких аспектів фінансового стану ТОВ «Вінницький консервний завод». Так, у 2014 році активи підприємства було забезпечено власними коштами на 93%, що свідчить про високий рівень фінансової незалежності підприємства.

Протягом наступних років коефіцієнт фінансової незалежності майже не змінився. Такі дані свідчать про досить стабільний стан для інвесторів і кредиторів. У цьому разі ризик

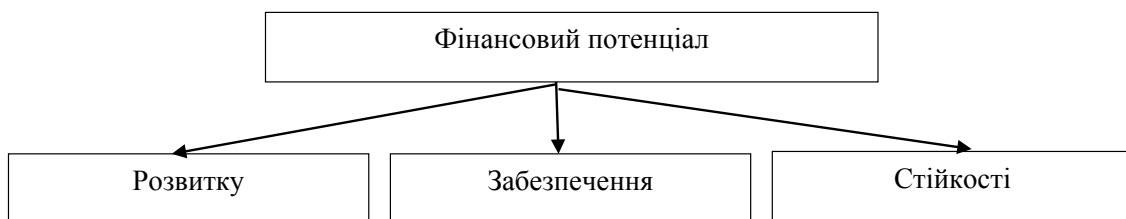

Рис. 1.1. Складники фінансового потенціалу підприємства [4, с. 77]

Таблиця 1.2

Розподіл плодоовочевих переробних підприємств відповідно до їх фінансового потенціалу [10, с. 142]

Рівень використання ФП підприємства	Характеристика показників діяльності підприємства
Високий	Високі показники рентабельності, фінансовий стан стійкий, існують можливості залучення додаткового капіталу, ділова репутація знаходиться на високому рівні.
Середній	Підприємство отримує прибуток, однак результати його господарської діяльності тісно корелюють із динамікою внутрішнього і зовнішнього середовища функціонування.
Низький	Підприємство фінансово нестабільне, існують загрози його платоспроможності, ділова репутація є незадовільною.

Таблиця 1.3

Експрес-аналіз фінансових показників ТОВ «Вінницький консервний завод» за 2014–2016 роки

№ п/п	Назва показника	Роки		
		2014	2015	2016
1	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,93	0,95	0,93
2	Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	24,6	24,9	14,7
3	Коефіцієнт термінової ліквідності	2,11	1,99	0,87
4	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,54	0,75	0,15
5	Рентабельність активів	0,001	0,005	0,006
6	Рентабельність власного капіталу	0,001	0,006	0,007
7	Ефективність використання активів для виробництва продукції	0,97	1,02	1,15
8	Частка заборгованості в загальній сумі джерел	0,02	0,02	0,07
9	Коефіцієнт забезпечення боргів (заборгованості)	40,9	40,2	13,5

кредиторів зводиться до мінімуму, адже, продавши майно, сформоване за рахунок власного капіталу, підприємство зможе погасити свої боргові зобов'язання.

Коефіцієнт загальної ліквідності, що відображає достатність ліквідних ресурсів ТОВ «Вінницький консервний завод» для погашення його поточних зобов'язань, за розрахунками має 14,7–24,9, що характеризує лісове господарство як підприємство з дуже високим рівнем ліквідності ресурсів. Нормативне значення коефіцієнта – 1,0–2,0. Коефіцієнти швидкої та абсолютної ліквідності підприємства знаходяться в межах нормативних значень. Це свідчить про можливість своєчасної оплати боргів підприємством.

Рентабельність власного капіталу ТОВ «Вінницький консервний завод» відображає ефективність використання активів, створених за рахунок власних коштів, тобто скільки прибутку приносить кожна гривня власного капіталу. Згідно з результатом фінансового показника, підприємство має дуже низьку рентабельність власного капіталу.

Для визначення рівня фінансового потенціалу ТОВ «Вінницький консервний завод» за фінансовими показниками порівняно отримані значення фінансових коефіцієнтів із рекомендованими даними рейтингової оцінки (табл. 1.4).

Отже, оцінюючи рівень фінансового потенціалу ТОВ «Вінницький консервний завод» за фінансовими показниками, варто відзначити, що значення деяких розрахованих коефіцієнтів не відповідають рекомендованим даним рейтингової оцінки. Підприємство має низький рівень ФПП за таким показником, як рен-

табельність, що є досить негативним явищем у його діяльності.

Підприємству необхідно знайти шляхи підвищення ефективності використання основних виробничих фондів, що дасть змогу покращити прибутковість, а отже, і фінансовий стан загалом.

Подальші дослідження вітчизняних підприємств показали, що значна частина має ті ж негативні тенденції зниження фінансового потенціалу. Така ситуація не сприяє формуванню високої конкурентоспроможності та стійкості плодоовочевих переробних підприємств за умов євроінтеграції та вимагає більш глибоких досліджень причин низького фінансового потенціалу.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Фінансовий потенціал є складною економічною категорією, елементи якої взаємопов'язані та взаємозумовлені. Кожен із елементів залежить від рівня розвитку переробного підприємства, конкурентної позиції, можливості залучення і поєднання окремих видів джерел фінансування, ефективності системи управління.

Це найважливіша характеристика ефективності фінансово-господарської діяльності та надійності підприємства. Вона визначає конкурентоспроможність підприємства та його потенціал у ділових стосунках, є основою ефективної реалізації фінансових інтересів усіх учасників господарської діяльності.

У подальшому прогнозується використати теоретичні напрацювання для формування стратегії підвищення фінансового потенціалу плодоовочевих переробних підприємств вітчизняної економіки за умов євроінтеграції.

Таблиця 1.4

**Рейтингова оцінка ФПП ТОВ «Вінницький консервний завод»
за фінансовими показниками**

№ п/п	Назва показника	Рівень ФПП		
		Високий	Середній	Низький
1	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	> 0,5	0,3–0,5	< 0,3
2	Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	> 2,0	1,0–2,0	< 1,0
3	Коефіцієнт термінової ліквідності	> 0,8	0,4–0,8	< 0,4
4	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0,2	0,1–0,2	< 0,1
5	Рентабельність активів	> 0,1	0,05–0,1	< 0,05
6	Рентабельність власного капіталу	> 0,15	0,1–0,15	< 0,1
7	Ефективність використання активів для виробництва продукції	> 1,6	1,0–1,6	< 1,0
8	Частка заборгованості в загальній сумі джерел	< 0,5	0,7–0,5	> 0,7
9	Коефіцієнт забезпечення боргів (заборгованості)	> 0,26	0,1–0,26	< 0,1

ЛІТЕРАТУРА:

1. Белінська О.В. Сутність фінансового потенціалу підприємства / О.В. Белінська // Економічні науки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2012_4_3/267-271.pdf
2. Белов О.В. Визначення фінансового потенціалу підприємства // Регіональні перспективи. – 2012. – № 5. – С. 29–34.
3. Вольська В.В. Управління потенціалом підприємства: навч. посібник / В.В. Вольська. – Житомир: Полісся, 2012. – 171 с.
4. Громова А.Є. Фінансовий потенціал підприємства як основа формування його прибутку підприємства / А.Є. Громова // Інфраструктура ринку. – 2017. – № 5. – С. 75–78.
5. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посібник / Н.С. Краснокутська. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.
6. Олексюк О.І. Управління потенціалом акціонерних товариств (на матеріалах підприємств цементної промисловості України) : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.01 / О.І. Олексюк; Київ. нац. економ. ун-т. – К., 2001. – 20 с.
7. Репіна І.М. Підприємницький потенціал: методологія оцінки та управління / І.М. Репіна // Вісник Української академії державного управління при Президентіві України. – 1998. – № 2. – С. 262–271.
8. Саух І.В. Фінансовий потенціал підприємства: принципи та особливості його формування / І.В. Саух // Бізнес Інформ. – 2015. – № 1. – С. 258–262.
9. Фомин П.А, Старовойтов М.К. Особенности оценки производственного потенциала промышленных предприятий: Библиотека экономиста: бизнес планирование, бюджет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.cis2000.ru/1/37_1_1.shtml–81k
10. Юрик Н.Є. Фінансовий потенціал підприємства як основа його економічної стабільності / Наталія Юрик, Оксана Шпак // Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інноваційні засади управління підприємствами в умовах сталого розвитку», 25 березня 2016 року – Т., 2016 – С. 141–142.